

Problémy medzinárodného vymáhania daňových pohľadávok*

International recovery of tax outstanding problems

Alena Pauličková

Anotácia: *V rámci integračného procesu je daňová politika jednou z najdôležitejších oblastí. Vstupom do EU sa harmonizovalo aj slovenské právo s právom EU aj v oblasti medzinárodného vymáhania finančných pohľadávok. Celý proces bol uskutočnený zákonom č. 446/2002 Z.z. o vzájomnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok. Medzinárodné vymáhanie je postavené na zásade vzájomnosti a týka sa poskytovania informácií, doručovania písomností a vymáhania pohľadávok.*

Kľúčové slová: *finančné pohľadávky, vymáhanie pohľadávok, exekúcia, vzájomnosť, doručovanie písomností, harmonizácia*

Summary: *Tax policy is one of the most important spheres within the integral process. Since an entry to the European Union, the Slovak law system has been harmonised with the European Union law also in the sphere of international recovery of financial outstanding. The whole process was realized by the Mutual aid by some financial outstanding recovery Act No 446/2002 Coll. International recovery is based on a principal of mutuality and it is related to information providing, papers delivering and outstanding recovering.*

Key words: *financial outstanding, outstanding recovery, distraint, mutuality, papers delivering, harmonisation*

Vstupom do Európskej únie sa harmonizovalo aj slovenské právo s právom EÚ aj v oblasti medzinárodného vymáhania finančných pohľadávok. Bolo potrebné aproximovať do nášho právneho poriadku smernicu Rady 76/308/EHS o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní a ďalších opatrení v znení neskorších predpisov. Uvedená smernica upravuje medzinárodné vymáhanie v rámci členských štátov EÚ.

Celý proces bol uskutočnený zákonom č. 446/2002 Z.z. o vzájomnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok v znení neskorších predpisov.

Predmetom tohto zákona je úprava postup a podmienky, za ktorých príslušný orgán Slovenskej republiky poskytuje, požaduje alebo prijíma pomoc pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok (ďalej len "pohľadávka"), a to

- a) na základe medzinárodnej zmluvy, ktorou je Slovenská republika viazaná,
- b) na základe zmluvy o prístupí Slovenskej republiky k Európskej únii vo vzťahu k členským štátom Európskej únie.

Zákonodarca vymedzil i základné pojmy pre účely tohto zákona:

- a) pomocou pri vymáhaní pohľadávky poskytovanie, požadovanie alebo prijímanie informácií potrebných na vymáhanie pohľadávky alebo zabezpečovanie vymáhania pohľadávky,
- b) príslušným úradom zmluvného štátu orgán, ktorý je podľa práva príslušného štátu alebo medzinárodnej zmluvy oprávnený pomoc pri vymáhaní pohľadávky žiadať alebo poskytovať,
- c) zmluvným štátom štát, ktorý sa zúčastňuje na pomoci pri vymáhaní pohľadávky podľa ustanovenia § 1 zákona,
- d) vymáhajúcim úradom orgán oprávnený vymáhať pohľadávku podľa osobitných zákonov,
- e) príslušným orgánom Slovenskej republiky Ministerstvo financií Slovenskej republiky alebo ním poverený daňový orgán alebo colný orgán.

Pomoc pri vymáhaní pohľadávok musí súvisieť s daňou. Pomoc pri vymáhaní pohľadávky sa vzťahuje na pohľadávky, ktoré vznikli v súvislosti:

- a) s daňou z príjmov,
- b) s daňou z prevodu a prechodu nehnuteľností,
- c) s daňou z nehnuteľností,
- d) s daňou z pridanej hodnoty,
- e) so spotrebnou daňou z liehu, spotrebnou daňou z vína, spotrebnou daňou z piva, spotrebnou daňou z tabakových výrobkov a spotrebnou daňou z minerálneho oleja,
- f) s clom a inými platbami vyberanými pri dovoze a vývoze tovaru,
- g) so sankciami a nákladmi spojenými s vymáhaním pohľadávky,
- h) s pohľadávkami ustanovenými v iných zmluvných štátoch, ktoré sú rovnaké alebo podobné s týmito hore uvedenými pohľadávkami, alebo ktoré sú obdobné s daňami v inom zmluvnom štáte, vrátane sankcií.

Pôsobnosť príslušného orgánu Slovenskej republiky a vymáhajúceho úradu

Príslušný orgán Slovenskej republiky a vymáhajúci úrad pri poskytovaní, požadovaní alebo prijímaní vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávky postupujú podľa tohto zákona. Vymáhajúci úrad postupuje pri vymáhaní pohľadávky podľa osobitného zákona, ak tento zákon neustanovuje inak.

Príslušný orgán Slovenskej republiky môže poveriť daňový orgán alebo colný orgán poskytovaním, požadovaním alebo prijímaním vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávky.

Poverený daňový orgán alebo poverený colný orgán poskytuje, požaduje alebo prijíma pomoc podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu (napr. zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov).

Príslušný orgán Slovenskej republiky je na účely tohto zákona oprávnený požadovať od správcu dane, ktorým je obec, informáciu potrebnú na vymáhanie pohľadávky, týkajúcu sa dane, ktorú spravuje; obec je povinná bez zbytočného odkladu informáciu potrebnú na vymáhanie pohľadávky v požadovanom rozsahu poskytnúť.

Pôsobnosť Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky

Daňové riaditeľstvo SR ako poverený orgán riadi poverených zamestnancov exekučných oddelení daňových orgánov:

- V oblasti poskytovania informácií
 - žiada o informácie potrebné na vymáhanie pohľadávky príslušný úrad zmluvného štátu na základe žiadosti o poskytnutie informácií,
 - zodpovedá za správnosť údajov uvedených v žiadosti a poskytuje informácie príslušnému úradu zmluvného štátu potrebné na vymáhanie pohľadávky na základe žiadosti o poskytnutie informácií,
 - preveruje prijatú žiadosť,
 - vydáva potvrdenie o prijatí žiadosti v lehote do 7 dní odo dňa prijatia žiadosti,
 - oznamuje príslušnému úradu zmluvného štátu opatrenia, ktoré vykonal na základe jeho žiadosti, a to v lehote 6 mesiacov odo dňa prijatia žiadosti,
 - oznamuje príslušnému úradu zmluvného štátu skutočnosť a dôvody nezískania požadovaných informácií,
 - pokračuje v získavaní informácií na základe novej žiadosti,
 - prestane poskytovať informácie potrebné na vymáhanie pohľadávky, ak príslušný orgán zmluvného štátu doručí písomné späťvzatie žiadosti o poskytnutie informácií.

Prostredníctvom inštitútu poskytovania informácií je možné získať všetky informácie o daňovom dlžníkovi vrátane bydliska, aktuálneho pracovného pomeru, výšky príjmu, majetkových pomerov atď.

- V oblasti doručovania písomností:
 - žiada príslušný úrad zmluvného štátu o doručenie ním vydaných rozhodnutí iných dokladov vzťahujúcich sa na vymáhanie pohľadávky dlžníkovi alebo osobe, ktorá má v držbe aktíva dlžníka,
 - doručuje písomnosti dlžníkovi alebo osobe, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka na základe žiadosti o doručenie písomnosti podanej príslušným úradom zmluvného štátu,
 - preveruje žiadosť o doručenie písomnosti,
 - vydáva potvrdenie o prijatí žiadosti o doručenie do 7 dní,
 - oznamuje príslušnému úradu zmluvného štátu doručenie písomnosti dlžníkovi alebo osobe, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka (v prípade, ak písomnosti neboli doručené, uvedú sa dôvody nedoručenia).

Prostredníctvom inštitútu doručovania písomnosti je možné doložiť dôkazný prostriedok protiprávneho konania daňového subjektu.

- V oblasti vymáhania pohľadávok:
 - žiada príslušný úrad zmluvného štátu na základe žiadosti o vymáhanie pohľadávky,
 - zodpovedá za správnosť údajov uvádzaných v žiadosti o vymáhanie pohľadávky, dokladová ostatných písomností,
 - prijíma žiadosti o vymáhanie pohľadávky príslušného úradu zmluvného štátu,
 - zabezpečuje vymáhanie pohľadávky, ak žiadosť obsahuje náležitosti stanovené zákonom č. 446/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, ako aj vyhlásenie príslušného zmluvného štátu, že písomnosti nie sú v zmluvnom štáte napadnuté opravnými prostriedkami,

- vydáva potvrdenie o prijatí žiadosti na vymáhanie pohľadávky,
- odmietne žiadosť o vymáhanie pohľadávky v prípade, ak by vymáhanie vzhľadom na situáciu dlžníka alebo osoby, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka, viedlo k jeho vážnym ekonomickým alebo sociálnym problémom, alebo výška pohľadávky, o vymáhanie ktorej sa žiada, je nižšia ako 1500 EUR; rovnako pomoc pri vymáhaní odmietne, ak nie je zabezpečená vzájomnosť alebo ak medzi dňom, keď sa stala pohľadávka vymáhatel'nou, a dňom podania žiadosti uplynie 5 rokov,
- zabezpečuje nahradenie alebo doplnenie písomností na účely vymáhania podľa platného právneho poriadku SR,
- odloží vymáhanie pohľadávky, ak príslušný úrad zmluvného štátu, dlžník alebo osoba, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka, doručí oznámenie o tom, že vymáhaná pohľadávka alebo písomnosť je sporná,
- informuje v lehote 6 mesiacov od prijatia žiadosti na vymáhanie pohľadávky príslušný úrad zmluvného štátu o výsledkoch vymáhania,
- povoľuje so súhlasom príslušného úradu zmluvného štátu dlžníkovi alebo osobe, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka, odklad zaplatenia pohľadávky alebo úhradu v splátkach,
- informuje v lehote jedného roka odo dňa prijatia žiadosti príslušný úrad zmluvného štátu o dôvodoch nevykonalenia pohľadávky alebo jej časti a o doteraz vykonaných úkonoch na jej vymoženie,
- informuje príslušný úrad zmluvného štátu o zmene sumy vymáhanej pohľadávky,
- zabezpečuje zastavenie vymáhania pohľadávky, ak príslušný úrad zmluvného štátu doručí informáciu, že pominuli dôvody na vymáhanie,
- bezodkladne informuje príslušný úrad zmluvného štátu o úkonoch súvisiacich s poukázaním vymoženej sumy pohľadávky,
- zabezpečuje prevod vymoženej sumy pohľadávky na účet príslušného úradu zmluvného štátu v lehote do 1 mesiaca odo dňa vymoženia.

Prostredníctvom inštitútu vymáhania pohľadávok je možné zabezpečiť vymáhanie pohľadávky v zmysle platného práva štátu, v ktorom sa daňový dlžník nachádza.

Predmetom medzinárodného vymáhania sú všetky dane uvedené v ustanovení § 3 zákona č. 446/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov, a ako vyplýva z uvedeného ustanovenia, Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky je príslušným orgánom aj pre medzinárodné vymáhanie dane z nehnuteľností, ktorej správcou, a teda aj vymáhajúcim úradom, je obec.

Postup pri vymáhaní pohľadávky je obdobný. Pohľadávka iného zmluvného štátu sa v zmysle ustanovenia § 6a zákona č. 446/ 2002 Z. z. v znení neskorších predpisov vymáha rovnako ako pohľadávka Slovenskej republiky; nemá prednosť pred inými pohľadávkami a vymáha sa v slovenskej mene.²⁸

²⁸ Kováčiková, E. – Stískalová, A. – Szilágyi, M.: K niektorým problémom medzinárodného vymáhania daňových pohľadávok. Obchodné právo. Odborný časopis pre podnikateľov, právnikov a špecialistov. Roč. IX, č. 8-9/2008, s.143

Postup pri vymáhaní pohľadávky

Pohľadávka iného zmluvného štátu sa vymáha rovnako ako pohľadávka Slovenskej republiky. Pohľadávka iného zmluvného štátu sa vymáha v slovenskej mene. Na účely vymáhania pohľadávky sa písomnosti vydané podľa právneho poriadku zmluvného štátu považujú za písomnosti vydané podľa právneho poriadku Slovenskej republiky. Ak treba písomnosti podľa právneho poriadku Slovenskej republiky doplniť alebo nahradiť inými písomnosťami, doplnenie alebo nahradenie týchto písomností zabezpečí príslušný orgán Slovenskej republiky v lehote do troch mesiacov odo dňa prijatia žiadosti o vymáhanie pohľadávky. Túto lehotu môže príslušný orgán Slovenskej republiky predĺžiť. O dôvodoch predĺženia je príslušný orgán Slovenskej republiky povinný informovať písomne príslušný úrad zmluvného štátu najneskôr do siedmich dní odo dňa uplynutia tejto lehoty. Ak bolo príslušnému orgánu Slovenskej republiky doručené oznámenie príslušného úradu zmluvného štátu, dlžníka alebo osoby uvedenej v ustanovení § 6 ods. 3 písm. f) zákona o tom, že vymáhaná pohľadávka alebo písomnosť je sporná, príslušný orgán Slovenskej republiky odloží vymáhanie pohľadávky (§ 8) a informuje o tom príslušný úrad zmluvného štátu najneskôr do jedného mesiaca odo dňa prijatia takého oznámenia.

(§ 6 ods. 3 písm. f) zák. č. 446/2002 Z.z.)

„ meno, priezvisko, identifikačné číslo a dátum narodenia fyzickej osoby alebo obchodné meno právnickej osoby, ktorá má v držbe aktíva dlžníka alebo je osobou povinnou plniť z aktív dlžníka, adresu trvalého pobytu alebo sídlo tej osoby.“

Príslušný orgán Slovenskej republiky môže pokračovať vo vymáhaní pohľadávky, ak mu bola doručená žiadosť príslušného úradu zmluvného štátu o pokračovanie vo vymáhaní pohľadávky. Informácie a písomnosti príslušný orgán Slovenskej republiky bezodkladne doručí vymáhajúcemu úradu. Vymáhajúci úrad je v súvislosti s vymáhaním pohľadávky oprávnený požadovať dodatočné informácie a písomnosti prostredníctvom príslušného orgánu Slovenskej republiky. Na žiadosť príslušného orgánu Slovenskej republiky je vymáhajúci úrad povinný bezodkladne informovať príslušný orgán Slovenskej republiky o úkonoch vykonaných na účely vymáhania pohľadávky.

Príslušný orgán Slovenskej republiky počas doby vymáhania pohľadávky každých šesť mesiacov odo dňa prijatia žiadosti o vymáhanie pohľadávky informuje príslušný úrad zmluvného štátu o výsledkoch vymáhania pohľadávky a bez zbytočného odkladu ho informuje o úkonoch uskutočnených na základe žiadosti o vymáhanie pohľadávky. Príslušný orgán Slovenskej republiky môže povoliť dlžníkovi alebo osobe uvedenej v ustanovení § 6 ods. 3 písm. f) zákona odklad zaplatenia vymáhanej pohľadávky alebo jej zaplatenie v splátkach len so súhlasom príslušného úradu zmluvného štátu. Počas doby odkladu zaplatenia vymáhanej pohľadávky alebo jej splácania v splátkach je dlžník alebo osoba uvedená v ustanovení § 6 ods. 3 písm. f) zákona povinná platiť úrok, ktorý prináleží zmluvnému štátu, ktorý o vymáhanie pohľadávky požiadal. Pri povolení odkladu zaplatenia vymáhanej pohľadávky alebo jej zaplatenia v splátkach sa postupuje podľa zákona č. 511/1992 Zb o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov.

Vymáhajúci úrad povolí odloženie výkonu exekúcie podľa osobitného predpisu so súhlasom príslušného úradu zmluvného štátu. Pri zmene sumy vymáhanej pohľadávky, ktorá znamená jej zníženie, príslušný orgán Slovenskej republiky pokračuje v jej vymáhaní na základe písomnej informácie príslušného úradu zmluvného štátu a novej písomnosti vydananej príslušným úradom zmluvného štátu v súvislosti s touto zmenou. Ak už bola vymožená suma pohľadávky a vymožené finančné prostriedky neboli ešte poukázané na účet príslušnému úradu zmluvného štátu, príslušný orgán Slovenskej republiky rozdiel sumy vymoženej

pohľadávky a zníženej sumy pohľadávky vráti dlžníkovi alebo osobe uvedenej v ustanovení § 6 ods. 3 písm. f) zákona.

Zmena sumy vymáhanej pohľadávky znamená jej zvýšenie. Príslušný orgán Slovenskej republiky pokračuje v jej vymáhaní na základe novej žiadosti o vymáhanie pohľadávky. Na tú žiadosť sa vzťahujú ustanovenia tohto zákona o žiadosti o vymáhanie pohľadávky. Na prepočet zmenenej sumy vymáhanej pohľadávky na menu príslušného zmluvného štátu použije príslušný orgán Slovenskej republiky kurz vyhlásený Národnou bankou Slovenska platný ku dňu podpísania pôvodnej žiadosti o vymáhanie pohľadávky osobou oprávnenou konať za príslušný úrad zmluvného štátu.

Zastavenie vymáhania

Príslušný orgán Slovenskej republiky zabezpečí zastavenie vymáhania pohľadávky, ak mu bola doručená písomná informácia od príslušného úradu zmluvného štátu o tom, že pominuli dôvody na vymáhanie pohľadávky. Príslušný orgán Slovenskej republiky bezodkladne písomne informuje príslušný úrad zmluvného štátu o vykonaných úkonoch súvisiacich s poukázaním vymoženej sumy pohľadávky alebo s poukázaním vymoženej spornej pohľadávky. Vymoženú sumu pohľadávky príslušný orgán Slovenskej republiky poukazuje príslušnému úradu zmluvného štátu v slovenskej mene na účet uvedený v žiadosti o vymáhanie pohľadávky do jedného mesiaca odo dňa jej vymoženia.

Lehoty na vymáhanie

Lehoty na vymáhanie pohľadávok sa spravujú právnym poriadkom štátu, ktorý o vymáhanie pohľadávky požiada. Úkony, ktoré majú vplyv na premlčacie lehoty, sa považujú za vykonané aj vtedy, ak ich vykoná vymáhajúci úrad.

Odmietnutie poskytnutia pomoci pri vymáhaní pohľadávky

Príslušný orgán Slovenskej republiky pomoc pri vymáhaní pohľadávky odmietne, ak nie je zabezpečená vzájomnosť alebo ak medzi dňom, keď sa pohľadávka stala vymáhatel'nou, a dňom podania žiadostí uvedených v ustanoveniach v § 5, 5a a 6 zákona a uplynulo viac ako päť rokov. Ak bol podaný riadny opravný prostriedok alebo mimoriadny opravný prostriedok, táto lehota sa nepredlžuje. O dôvodoch odmietnutia žiadostí príslušný orgán Slovenskej republiky informuje príslušný úrad zmluvného štátu najneskôr do troch mesiacov odo dňa potvrdenia ich prijatia. Ak príslušný orgán Slovenskej republiky odmietne žiadosť o vymáhanie pohľadávky príslušného úradu zmluvného štátu, ktorým je členský štát Európskej únie, informuje o jej odmietnutí zároveň aj Komisiu Európskych spoločenstiev.

Poskytovanie informácií elektronickými prostriedkami

Všetky informácie podľa zákona č. 446/2002 Z.z. príslušný orgán Slovenskej republiky poskytuje elektronickými prostriedkami podpísané zaručeným elektronickým podpisom okrem žiadosti

- a) o doručenie písomností spolu s písomnosťami, ktoré majú byť doručené,
- b) o vymáhanie pohľadávky spolu s písomnosťami.

Úlohy v oblasti komunikácie elektronickými prostriedkami s iným zmluvným štátom prostredníctvom siete CCN/CSI vykonáva poverený daňový orgán okrem úloh vo veciach spotrebných daní a ciel, ktoré plní poverený colný orgán.²⁹

Ako vyplýva zo štatistických výsledkov problematika medzinárodného vymáhania pohľadávok v Slovenskej republike nie je veľmi úspešná. Malá úspešnosť sa javí pri vymáhaní daňových nedoplatkov (pohľadávok) tak v Slovenskej republike i pri medzinárodnom vymáhaní pohľadávok. Najefektívnejší spôsob vymáhania sa realizuje prikázaním pohľadávky z účtu v banke. Najväčšími problémami, s ktorými sa stretávajú zamestnanci správcu dane, ktorí vymáhajú daňové nedoplatky sa odvíjajú od vymožitelnosti práva v Slovenskej republike. Ani jeden zo spôsobov výkonu daňovej exekúcie podľa zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov nie je bezproblémový. A tento spôsob kopíruje aj medzinárodné vymáhanie pohľadávok.

Aj keď v rámci harmonizácie práva s právom EÚ členské štáty aproximovali smernicu Rady 76/308/EHS o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní ďalších opatrení, právna úprava daňových exekúcií je v jednotlivých členských štátoch Európskej únie rozdielna.

Právna úprava daňovej exekúcie v Českej republike

Na základe platnosti zákona o správe daní a poplatkov č. 337//1992 Sb., správcovia dane môžu vykonávať sami výkon rozhodnutia, to znamená daňovú exekúciu. Pre exekúciu v daňovom konaní sa preto najprv používa:

- špeciálne ustanovenia o daňovej exekúcii - §73 a 73a zákona o správe daní,
- ustanovenia všeobecné, ktoré sú obsiahnuté v šiestej časti Občianskeho súdneho poriadku.
- pri výklade právnej úpravy sa najprv vychádza zo špeciálnej úpravy zákona o správe daní a poplatkov, ktorý má absolútnu prednosť a až následne je možné primerane použiť úpravu v šiestej časti „Výkon rozhodnutia“ Občianskeho súdneho poriadku:
- ak nestanoví špeciálny zákon výslovne niečo iné,
- úpravu terminológie a postupy vyplývajúce zo špeciálnej úpravy,
- s prihliadnutím k inému postaveniu finančného orgánu medzi štátnymi orgánmi oproti súdu tak, ako toto postavenie vyplýva z právnych predpisov,
- s prihliadnutím k inému procesnému postaveniu správcu dane v daňovej exekúcii, kedy tento orgán je súčasne orgánom vykonávajúcim a oprávneným.

Primerané použitie Občianskeho súdneho poriadku v daňovej exekúcii je v súlade so základnými zásadami daňového konania. Rozdiely medzi týmito konaniami sú dané tiež používanou terminológiou, kedy niektoré slová a názvy majú iný ekvivalent (napr. súdny vykonávateľ - exekútor a pod.).

Na vymáhanie daňových nedoplatkov umožňuje zákon o správe daní a poplatkov použiť daňovú exekúciu správcom dane, alebo o jej vykonanie aj požiadať súd.

²⁹ § 9a ods. 4 zák. č. 446/2002 Z.z.

Kto je daňový dlžník?

Je ním osoba, ktorá je podľa osobitných daňových zákonov povinná platiť daň alebo vybranú a zrazenú daň odvádzať. K tomu, aby mal daňový subjekt vo fáze platení procesné postavenie daňového dlžníka nie je teda nutné, aby daň už bola stanovená, vymeraná alebo bola už dokonca splatná.

Kedy vzniká daňová povinnosť?

Daňová povinnosť vzniká už tým okamžikom, kedy nastali prvé skutočnosti, ktoré podľa jednotlivých zákonov zakladajú jej vznik, nie teda až jej priznaním, vymeraním alebo splatnosťou. Daňovým dlžníkom sa teda daňový subjekt stáva okamžikom, kedy dosiahol prvý zdaniteľný príjem, kedy sa stal vlastníkom nehnuteľnosti a pod. Pojem daňový dlžník teda nemožno zamieňať s daňovým subjektom, ktorý má daňový nedoplatok.

Pokiaľ daňový dlžník nezaplatí splatnú čiastku dane alebo zálohy na daň najneskôr v deň jej splatnosti, dostáva sa do omeškania s platením.

Základnou podmienkou pre vymáhanie daňového nedoplatku je exekučný titul, ktorým pre daňovú exekúciu je:

- vykonateľný výkaz nedoplatkov,
- vykonateľné rozhodnutie, ktorým sa ukladá peňažné plnenie,
- splatná čiastka zálohy na daň.

Exekučný titul musí mať stanovené náležitosti a aby bol vykonateľný, musí byť označený doložkou vykonateľnosti. Výkaz nedoplatkov stanovuje miestne príslušný správca dane z údajov vedených v evidencii daní daňového dlžníka. To znamená, že je vykonateľný iba v prípade, ak sú vykonateľné všetky rozhodnutia, ktoré sú podkladom pre tento výkaz, prípadne splatná čiastka zálohy na daň, pretože samostatne nie je výkaz nedoplatkov rozhodnutím v daňovom konaní. Ide len o internú evidenciu správcu dane.³⁰

Kompetentný orgán v Českej republike, ktorý rieši tieto záležitosti sú finančné úrady, ktoré spolu s finančným riaditeľstvom tvoria sústavu územných finančných orgánov. Ide o orgány, ktoré zabezpečujú štátnu správu v stanovených územných celkoch a to v oblasti správy daní, dávok, poplatkov, odvodov, sankčných odvodov za porušenie finančnej disciplíny, príspevkov, pokút a penále odvádzaných do štátneho rozpočtu Českej republiky a štátnych fondov, pokiaľ k tomu nie je zákonom splnomocnený iný orgán. Taktiež vykonávajú i správu daní do rozpočtu obcí, s výnimkou miestnych a správnych poplatkov vybraných obcami a pokút ukladaných obcami, ktoré si podľa zákona spravujú obce samy.

Vymáhanie v rámci krajín Európskej únie

Vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie sú daňové úrady Slovenskej republiky oprávnené v zmysle smernice Rady č. 76/308/EHS o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní a ďalších opatrení a zákona č. 679/2004 Z.z., ktorým sa implementovali základné ustanovenia Smernice o vymáhaní pohľadávok do národnej legislatívy Slovenskej republiky, prostredníctvom príslušného úradu žiadať príslušné orgány členských štátov EÚ o medzinárodné vymáhanie pohľadávok,

³⁰ Grossová, M. E.: Finanční právo se zaměřením na daňové právo. KEY Publishing, s.r.o. Ostrava 2008.

o doručenie písomností a o poskytnutie informácií o daňovom dlžníkovi. Z uvedeného vyplýva, že o vymáhanie nie je možné požiadať krajinu, ktorá nie je členom Európskej únie.

Tento proces medzinárodného vymáhania pohľadávok je veľmi zložitý a tiež i časovo náročný. Zamestnanci správcu dane postupujú podľa siedmej časti zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov. Veľkým problémom je napr. zisťovanie, v ktorom členskom štáte slovenský daňovník podniká, alebo či ako daňový dlžník nie je vlastníkom alebo spoločníkom obchodnej spoločnosti v inom členskom štáte. Ide o to, že daňová správa jednotlivých členských štátov nie je navzájom prepojená. Správca dane je odkázaný vychádzať iba z podania daňového priznania daňovníka. Je na daňovom subjekte, aby podal daňové priznanie v zmysle zákona č. 595/2003 Z.z. o dani z príjmov a skutočne uviedol všetky príjmy plynúce zo zahraničia. V opačnom prípade správca dane nemá možnosť zistiť, či tieto príjmy v zahraničí mal alebo nie.

De lege ferenda

Bolo by vhodné upraviť proces daňovej exekúcie podľa zákona č. 233/1995 Z.z. (Exekučný poriadok), aby daňové exekučné konanie bolo zhodné s konaním pri vymáhaní pohľadávok súdnym exekútorom.

Ďalej je potrebné poukázať na skutočnosť z praxe týkajúcu sa obchodných spoločností. Viaceré obchodné spoločnosti, ktoré majú finančné problémy zbavujú sa majetku s cieľom podať návrh na vyhlásenie konkurzu, ktorý súd následne zamietne pre nedostatok majetku a spoločnosť je vymazaná z Obchodného registra ex offo. Týmto spôsobom sa daňoví dlžníci vyhnú zaplateniu dane i daňovým nedoplatkom.

Medzinárodné vymáhanie pohľadávok upravené smernicou rady č. 76/308/EHS o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní a ďalších opatrení, ktorú prijali všetky členské štáty Európskej únie. Bolo by potrebné, aby proces medzinárodného vymáhania daňových nedoplatkov sa zjednodušil. Vychádzame zo skutočnosti, že pohľadávka iného zmluvného štátu sa vymáha rovnako ako pohľadávka Slovenskej republiky. To znamená, že by bolo potrebné zjednodušiť daňové exekučné konanie v rámci zákona č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov a táto skutočnosť bude mať pozitívny dopad aj na medzinárodné vymáhanie pohľadávok.

Literatúra

1. Zákon č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov.
2. Zákon č. 446/2002 Z.z. o vzájomnej pomoci pri vymáhaní niektorých finančných pohľadávok.
3. Zákon č. 337/1992 Sb. ČNR o správě daní a poplatků.
4. Smernice Rady č. 76/308/EHS o vzájomnej pomoci pri vymáhaní pohľadávok týkajúcich sa určitých poplatkov, odvodov, daní.
5. Kováčiková, E. – Stískalová, A. – Szilágyi, M.: K niektorým problémom medzinárodného vymáhania daňových pohľadávok. Obchodné právo. Odborný časopis pre podnikateľov, právnikov a špecialistov. Roč. IX, č. 8-9/2008, s.143-152.

6. Pauličková, A.: Malý slovník daňového práva (Výkladový slovník). Eurounion, Bratislava 2006, 158 s. ISBN 80-88984-91-2.
7. Pauličková, A. - Bakeš, M. a kol.: Finančné právo na Slovensku a v Čechách. Vysoká škola v Sládkovičove. EUROUNION 2007. ISBN 978-80-88984-99-3.
8. Grossová, M. E.: Finanční právo se zaměřením na daňové právo. KEY Publishing, s.r.o. Ostrava 2008.

Kontakt:

Doc. JUDr. Alena Pauličková, PhD., h. prof.
Vysoká škola v Sládkovičove
Fakulta práva Janka Jesenského
Richterova ul.
925 21 Sládkovičovo
Tel./fax: +0421 33 5446536
e-mail: apaul@palmsoft.sk

*** „Táto práca bola podporovaná Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe zmluvy č. APVV-0745-07“**